

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут інноватики, природокористування та
інфраструктури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
інституту інноватики,
природокористування та
інфраструктури

_____ Василь БРИЧ

“ ____ ” _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о проректора з науково-
педагогічної роботи

_____ Віктор ОСТРОВЕРХОВ

“ ____ ” _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Стандартизація в сфері оцінки майна та
майнових прав»

ступінь вищої освіти – магістр

галузь знань – **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

спеціальність – **051 «Економіка»**

освітньо-професійна програма – «Експертна оцінка землі та
нерухомого майна»

кафедра економічної експертизи та землевпорядкування

Форма навчан ня	Курс	Се мес тр	Лекці ї (год.)	Практи чні (год.)	ІРС (год.)	Трені нг (год.)	СРС (год.)	Разо м (год.)	Залік (сем.)
денна	1	II	30	15	5	4	96	150	II

ТЕРНОПІЛЬ – ЗУНУ
2023

Робоча програма складена канд.. екон. наук, доцентом кафедри економічної експертизи та землевпорядкування Андрієм Бутовим

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економічної експертизи та землевпорядкування, протокол № 2 від 27 вересня 2023 року

Завідувач кафедри, д-р екон. наук, професор _____ Борис ЯЗЛЮК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Економіка», протокол № __ від _____ 2023 року

Керівник групи забезпечення спеціальності д-р екон. наук, професор _____ Віктор КОЗІЮК

**Гарант ОП
д-р.екон.наук, професор**

Борис ЯЗЛЮК

1. СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Стандартизація в сфері оцінки майна та майнових прав»

1. Опис дисципліни «Стандартизація в сфері оцінки майна та майнових прав»

Дисципліна – стандартизація в сфері оцінки майна та майнових прав	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Вибіркова дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів - 3	Спеціальність 051 «Економіка»	Денна форма: Рік підготовки – 1 Семестр – 2
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – магістр	Денна форма: Лекції – 30 год. Практичні заняття – 15 год.
Денна форма: Загальна кількість годин – 150		Денна форма: Самостійна робота – 96 год. (в т.ч. тренінг – 4 год.) Індивідуальна робота (КПЗ) – 5 год.
Тижневих годин: 10 год, з них аудиторних – 3 год		Вид підсумкового контролю – залік

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «Стандартизація в сфері оцінки майна та майнових прав»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Стандартизація в сфері оцінки майна та майнових прав» є оволодіння студентами глибокими знаннями щодо проведення експертної грошової оцінки земель та земельних ділянок, оцінки нерухомого майна та майнових прав, що належать фізичним і юридичним особам України на території України та за її межами, нормативно-методичного забезпечення, планування та управління в сфері оціночної діяльності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

В процесі вивчення навчальної дисципліни «Стандартизація в сфері оцінки майна та майнових прав» студенти повинні:

- Застосовувати норми національних та міжнародних стандартів оцінки майна та майнових прав;
- Розуміти та строго дотримуватись стандартів професійної діяльності, у тому числі стандартів етики, володіння сучасними техніками комунікацій, подання та експертизи результатів оцінки й аналізу;
- Здатність збирати інформацію про об'єкт оцінки, складати точний опис об'єкта оцінки, визначати й обґрунтувати методи проведення оцінки відповідно до стандартів оцінки, встановлювати основні ціноутворюючі фактори, що впливають на вартість об'єкта оцінки, вивчати ринок і вартість аналогічних об'єктів ;

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

1. вміти скласти звіт про оцінку майна за структурою та змістом відповідно до вимог національних стандартів оцінки;
2. знати стандарти професійної діяльності оцінювачів, процедуру ліцензування оцінювальної діяльності;
3. знати систему міжнародних стандартів оцінки майна та майнових прав;
4. знати правові основи оціночної діяльності та законодавства України в сфері оцінки майна та майнових прав;
5. вміти проводити оцінку майнових прав інтелектуальної власності;

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СТАНДАРТИЗАЦІЯ В СФЕРІ ОЦІНКИ МАЙНА ТА МАЙНОВИХ ПРАВ»

Змістовий модуль 1. Система національних стандартів оцінки майна та майнових прав

Тема 1. Суть стандартизації в сфері оцінки майна та майнових прав

Оцінка майна та майнових прав як важлива передумова функціонування та розвитку цивілізованих ринкових відносин. Нормативно-законодавче регулювання оцінки майна та майнових прав. Національні стандарти оцінки майна та майнових прав. Етапи розвитку вітчизняної оціночної діяльності. Проблеми сучасної оціночної діяльності в Україні.

Література [1; 2; 3; 5; 7; 17].

Тема 2. Теоретичні основи оцінки майна та майнових прав в Україні

Сфера застосування та структура закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні». Майно, яке підлягає оцінці. Майнові права, які можуть оцінюватися. Форми оціночної діяльності. Суб'єкти оціночної діяльності. Обов'язкові випадки проведення оцінки майна. Методичне регулювання оцінки майна.

Література [4; 5; 6; 7; 17].

Тема 3. Оцінка нерухомого майна та майнових комплексів за національними стандартами

Поняття вартості та її модифікації. Принципи оцінки майна. Методичні підходи до оцінки нерухомого майна та майнових комплексів. Загальні засади оцінки нерухомого майна. Особливості цілісних майнових комплексів як об'єкта оцінки. Мета проведення оцінки ЦМК. Інформаційні джерела для розрахунку вартості ЦМК. Фактори, що враховуються при визначенні вартості ЦМК. Особливості використання підходів та методів щодо оцінки ЦМК.

Література [5; 6; 7; 16; 17].

Тема 4. Особливості здійснення оцінки майнових прав інтелектуальної власності

Види об'єктів інтелектуальної власності. Об'єктивна необхідність оцінки об'єктів інтелектуальної власності. Основні нормативні акти, які регулюють відносини у сфері інтелектуальної власності. Національний стандарт 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності». Особливості застосування методичних підходів до оцінки майнових прав інтелектуальної власності. Специфіка оцінки промислової власності. Особливості оцінки прав користування. Види договорів у сфері інтелектуальної власності. Види ліцензій та їх характеристика. Методи визначення вартості ліцензії.

Література [6; 9; 11; 14; 17].

Змістовий модуль 2. Система міжнародних стандартів в сфері оціночної діяльності

Тема 5. Міжнародні стандарти оцінки

Міжнародні стандарти оцінки (МСО): основні цілі та завдання. Історія та передумови створення МСО. Міжнародний кодекс поведінки оцінювачів. Провідні міжнародні організації оцінювачів. Міжнародний комітет оцінювання стандартів IVSC (International Valuation Standard Committee) та його роль. Стандарти IVSC: структура та зміст.

Література [8; 10; 11; 17].

Тема 6. Оцінка майна та майнових прав за європейськими стандартами
Законодавство Європейського Союзу і оцінка майна. Європейські стандарти оцінки (EVS). Структура Європейських стандартів оцінки. Європейська асоціація оцінювачів TEGoVA (The European Group of Valuers' Associations). Мета та основні види діяльності TEGoVA.

Література [6; 7; 8; 9; 10].

Тема 7. Стандарти оцінки країн Світу

Національні організації у сфері оцінки. Особливості оціночної діяльності країн Європи, Америки та Азії. Американське товариство оцінювачів. Японська асоціація оцінювання нерухомості. Королівське суспільство фахівців з нерухомості RICS (Royal Institution of Chartered Surveyors). Англійські стандарти оцінки Standards RICS. Українське товариство оцінювачів (Ukrainian Society of Appraisers).

Література [8; 10; 11; 28; 30].

Тема 8. Гармонізація національних стандартів оцінки з міжнародними

Схожості та відмінності між національними та міжнародними стандартами оцінки. Завдання та напрями гармонізації стандартів. Способи узгодження національних стандартів оцінки з міжнародними. Гармонізація українських стандартів оцінки з міжнародними. Національні стандарти, що ідентичні європейським стандартам.

Література [8; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 17; 28; 30].

**4. СТРУКТУРА ЗАЛКОВОГО КРЕДИТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СТАНДАРТИЗАЦІЯ В СФЕРІ ОЦІНКИ МАЙНА ТА МАЙНОВИХ ПРАВ»**

Денна форма навчання

Кількість годин					
	Лекції	Прак- тичні заняття	Самостійна робота	Індиві- дуальна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Система національних стандартів оцінки майна та майнових прав					
Тема 1. Суть стандартизації в сфері оцінки майна та майнових прав	2	2	13		Тести
Тема 2. Теоретичні основи оцінки майна та майнових прав в Україні	4	2	13	1	
Тема 3. Оцінка нерухомого майна та майнових комплексів за національними стандартами	4	3	14	1	
Тема 4. Особливості здійснення оцінки майнових прав інтелектуальної власності	4	2	14	1	Модуль № 1
Змістовий модуль 2. Система міжнародних стандартів в сфері оціночної діяльності					
Тема 5. Міжнародні стандарти оцінки	4	2	12	1	
Тема 6. Оцінка майна та майнових прав за європейськими стандартами	4	2	10	1	
Тема 7. Стандарти оцінки країн світу	4	2	10		
Тема 8. Гармонізація національних стандартів оцінки з міжнародними	4	2	10		Ректорська контрольна робота
Тренінг			4		КПІЗ
Разом	30	15	100	5	залік

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Суть стандартизації в сфері оцінки майна та майнових прав

Мета: ознайомити студентів з національними стандартами оцінки майна та майнових прав.

Питання для обговорення

1. Оцінка майна та майнових прав як важлива передумова функціонування та розвитку цивілізованих ринкових відносин.
2. Нормативно-законодавче регулювання оцінки майна та майнових прав.
3. Національні стандарти оцінки майна та майнових прав.
4. Етапи розвитку вітчизняної оціночної діяльності.
5. Проблеми сучасної оціночної діяльності в Україні.

Література [1; 2; 3; 5; 7; 9].

Тема 2. Теоретичні основи оцінки майна та майнових прав в Україні

Мета: ознайомитись із сучасним станом та перспективами розвитку оціночної діяльності в Україні, проаналізувати структуру і зміст закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні».

Питання для обговорення

1. Сфера застосування та структура закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні».
2. Майно, яке підлягає оцінці.
3. Майнові права, які можуть оцінюватися.
4. Форми оціночної діяльності.
5. Суб'єкти оціночної діяльності.
6. Обов'язкові випадки проведення оцінки майна.

Література [4; 5; 6; 7; 9].

Тема 3 Оцінка нерухомого майна та майнових комплексів за національними стандартами

Мета: розглянути особливості оцінки майна та цілісних майнових комплексів за національними стандартами.

Питання для обговорення

1. Поняття вартості та її модифікації.
2. Принципи оцінки майна.
3. Національний стандарт №2 «Оцінка нерухомого майна».
4. Методичні підходи до оцінки нерухомого майна.
5. Загальні засади оцінки нерухомого майна.
6. Національний стандарт № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів» 7. Фактори, що враховуються при визначенні вартості ЦМК.
8. Особливості використання підходів та методів щодо оцінки ЦМК.

Література [5; 6; 7].

Тема 4 Особливості здійснення оцінки майнових прав інтелектуальної власності

Мета: розглянути особливості здійснення оцінки майнових прав інтелектуальної власності.

Питання для обговорення

1. Види об'єктів інтелектуальної власності.
2. Об'єктивна необхідність оцінки об'єктів інтелектуальної власності.
3. Основні нормативні акти, які регулюють відносини у сфері інтелектуальної власності.
4. Національний стандарт 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності».
5. Особливості застосування методичних підходів до оцінки майнових прав інтелектуальної власності.
6. Специфіка оцінки промислової власності.
7. Особливості оцінки прав користування.
8. Методи визначення вартості ліцензії.

Література [6; 9; 11; 14].

Тема 5. Міжнародні стандарти оцінки

Мета: розглянути існуючі системи міжнародних стандартів оцінки, проаналізувати їх зміст та структуру.

Питання для обговорення

1. Міжнародні стандарти оцінки (МСО): основні цілі та завдання.
2. Історія та передумови створення МСО.
3. Міжнародний кодекс поведінки оцінювачів.
4. Провідні міжнародні організації оцінювачів.
5. Міжнародний комітет оцінювання стандартів IVSC (International Valuation Standard Committee) та його роль.
6. Стандарти IVSC: структура та зміст.

Література [8; 10; 11]

Тема 6. Оцінка майна та майнових прав за європейськими стандартами

Мета: ознайомитись з особливостями здійснення оцінки за європейськими стандартами.

Питання для обговорення 1. Законодавство Європейського Союзу і оцінка майна.

2. Європейські стандарти оцінки (EVS).
3. Структура Європейських стандартів оцінки.
4. Європейська асоціація оцінювачів TEGoVA (The European Group of Valuers' Associations).
5. Мета та основні види діяльності TEGoVA.

Література [6; 7; 8; 9; 10].

Тема 7. Стандарти оцінки країн світу **Мета:** розглянути існуючі світові стандарти у сфері оцінки.

Питання для обговорення

1. Національні організації у сфері оцінки.
2. Особливості оціночної діяльності країн Європи, Америки та Азії.
3. Американське товариство оцінювачів.
4. Японська асоціація оцінювання нерухомості.
5. Королівське суспільство фахівців з нерухомості RICS (Royal Institution of Chartered Surveyors).
6. Англійські стандарти оцінки Standards RICS.
7. Українське товариство оцінювачів (Ukrainian Society of Appraisers).

Література [8; 9; 10; 11].

Тема 8. Гармонізація національних стандартів оцінки з міжнародними

Мета: розглянути завдання та виявити напрямки узгодження національних стандартів з міжнародними.

Питання для обговорення

1. Схожості та відмінності між національними та міжнародними стандартами оцінки.
2. Завдання та напрями гармонізації стандартів.
3. Способи узгодження національних стандартів оцінки з міжнародними.
4. Гармонізація українських стандартів оцінки з міжнародними.
5. Національні стандарти, що ідентичні європейським стандартам.

Література [8; 9; 10; 11; 12; 13; 14].

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ) з дисципліни «Стандартизація в сфері оцінки майна та майнових прав» виконується самостійно кожним студентом на основі розроблених завдань за варіантами робочого зошита до КПЗ. КПЗ представляє собою набір локальних завдань, основною метою яких є виявлення, поглиблення та закріплення набутих знань, а також навичок науководослідної та аналітичної роботи при опрацюванні матеріалів економічного характеру. КПЗ оформляється у відповідності зі встановленими вимогами. Метою виконання КПЗ з дисципліни «Стандартизація в сфері оцінки майна та майнових прав» є застосування на практиці стандартів оцінки та оволодіння методологією оцінки майна та майнових прав. КПЗ оформляється у відповідності із встановленими вимогами. В процесі виконання та оформлення КПЗ студент може використовувати комп'ютерноінформаційну технологію. КПЗ оцінюється за 100-бальною шкалою із врахуванням таких параметрів, як наукова глибина дослідження, якість аналітичної роботи, рівень володіння отриманими знаннями, дотримання встановлених вимог щодо оформлення. Виконання КПЗ є одним з обов'язкових складових модулів залікового кредиту з дисципліни «Стандартизація в сфері оцінки майна та майнових прав».

7. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

№ з/п	Тематика	К-сть годин
1.	Принцип найбільш ефективного використання при оцінці майна	6
2.	Загальні засади оцінки нерухомого майна та майнових комплексів	7
3.	Види вартості, ринкова вартість.	6
4.	Мета проведення оцінки ЦМК.	
5.	Інформаційні джерела для розрахунку вартості ЦМК.	7
6.	Особливості цілісних майнових комплексів як об'єкта оцінки.	6
7.	Особливості розрахунку вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.	7
8.	Види договорів у сфері інтелектуальної власності.	6
9.	Види ліцензій та їх характеристика.	7
10.	Зміст та характеристика правового забезпечення комерціалізації інтелектуальної власності в Україні.	6
11.	Професійні норми оцінки	7
12.	Міжнародні стандарти оцінки як кодекс поведінки	6
13.	Спільні та відмінні риси міжнародних (IVS) та європейських стандартів (EVS) оцінки	7
14.	Міжнародні організації оцінювачів та їх стандарти	6
15.	Зарубіжний досвід оцінки майна та майнових прав	6
Разом		96

8. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Застосування національних стандартів при оцінці майна та майнових прав.

1. Вміти застосовувати професійні вимоги до проведення оцінки.
2. Застосування принципів оцінки майна та майнових прав на практиці.
3. Провести оцінку майна за доходним підходом.
4. Провести оцінку майна за витратним підходом.
5. Провести оцінку майна за ринковим підходом.
6. Скласти звіт про оцінку майна та майнових прав.
7. Вміти приймати господарські рішення по підвищенню ефективності використання оціненого майна.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Стандартизація в сфері оцінки майна та майнових прав» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- ректорська контрольна робота;
- залік;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

10. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Стандартизація в сфері оцінки майна та майнових прав» визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30%	40%	30%
Усне опитування на заняття: 5 тем по 8 балів – мах 40 балів Письмова робота - мах 60 балів	Усне опитування на заняття: 3 тем по 5 балів – мах 15 балів Письмова робота - мах 85 балів	Підсумкова КППЗ - мах 40 балів Захист КППЗ - мах 40 балів Участь у тренінгах - мах 20 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Проектор ViewSonic PJ 7223	1-8
2.	Підключення до комп'ютера на процесорі Intel Celeron CPU G540 (2,5 GHz RAM 2Gb, HDD 500 Gb). дата введення в експлуатацію грудень 2016 року (1 шт.) ремонтних робіт не проводилось. Монітор Philips 193vV5LSB2 (1 шт.)	1-8
3.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows 10 – згідно ліцензії Microsoft IT Academy та Microsoft DreamSpark for Students	1-8
4.	Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office, телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox)	1-8

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/436-15
2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: akon.rada.gov.ua/go/3792-12
3. Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/1952-15>
4. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/3687-12
5. Закон України «Про оцінку земель» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15
6. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1378-15>
7. Закон України «Про стандартизацію» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/1315-18>
8. Європейські стандарти оцінки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://afo.com.ua/uk/news/2-general-assessment/1084-european-valuationstandards-evs-2016>.
9. Мамонов К. А. Методологія оцінки нерухомості : навч. посібник : у 5 ч. / К. А. Мамонов, І. С. Глушенкова, Т. В. Анопрієнко; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014. – Ч. 1. Оцінка сільськогосподарських земель. – 191 с.
10. Міжнародні стандарти оцінки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vipo.biz.ua/ru/mezhdunarodnye-standarty-oczenki.html>
11. Національний стандарт №1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-p>
12. Національний стандарт №2 «Оцінка нерухомого майна» [Електронний ресурс] - Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1442-2004-p
13. Національний стандарт № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1655-2006p>
14. Національний стандарт №4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-p>
15. Пазинич В. І. Оцінка об'єктів нерухомості / В. І. Пазинич, Л. А.Свистун. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 434 с.
16. Палеха Ю.М. Економіко-географічні аспекти формування вартості територій населених пунктів : наук. видання. – Київ : Профі, 2006. – 324 с.
17. Перович Л. М. Оцінка нерухомості: навч. посібник / Л. М.Перович, Ю. П. Губар ;– Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 296 с.
18. Постанова Кабінету Міністрів України № 1531 від 11 жовтня 2002 р. «Про експертну грошову оцінку земельних ділянок».
19. Постанова Кабінету Міністрів України № 1540 від 10.09.2003 р. «Методика оцінки вартості майна».
20. Постанова Кабінету Міністрів України № 1554 від 12.10.2000 р. «Методика оцінки вартості майна під час приватизації».

21. Постанова Кабінету Міністрів України № 1891 від 10 грудня 2003 р. «Про затвердження методики оцінки майна».

22. Постанова Кабінету Міністрів України від 05.07.2004 р. № 843. «Методика нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів».

23. Порядок нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення (крім земель у межах населених пунктів) Наказ Державного комітету України по земельних ресурсах, від 27 січня 2006 року № 19/16/22/11/17/12.

24. Порядок грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів). Наказ Державного комітету України по земельних ресурсах, № 86/19/148/86/76/88 від 29 серпня 1997 р.

25. Про затвердження методики оцінки майна [Електронний ресурс]:

постанова Кабінету міністрів України від 10 грудня 2003 р. № 1891. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1891-2003-п>.

26. Семків В. О. Інтелектуальна власність : підруч. для студентів неюрид. ф-тів / В. О. Семків, Р. С. Шандра; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : Галиц. друкар, 2015. – 278 с.

27. Українське товариство оцінювачів (Офіційний сайт) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uto.com.ua/ru>

28. Управління інтелектуальною власністю : монографія / [Цибульов П.М. та ін.] ; За ред. П.М. Цибульова. – Київ : «К.І.С.», 2005. – 448 с.

29. Фонд державного майна України (Офіційний сайт) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.spfu.gov.ua/spfu.gov.ua/default.aspx>